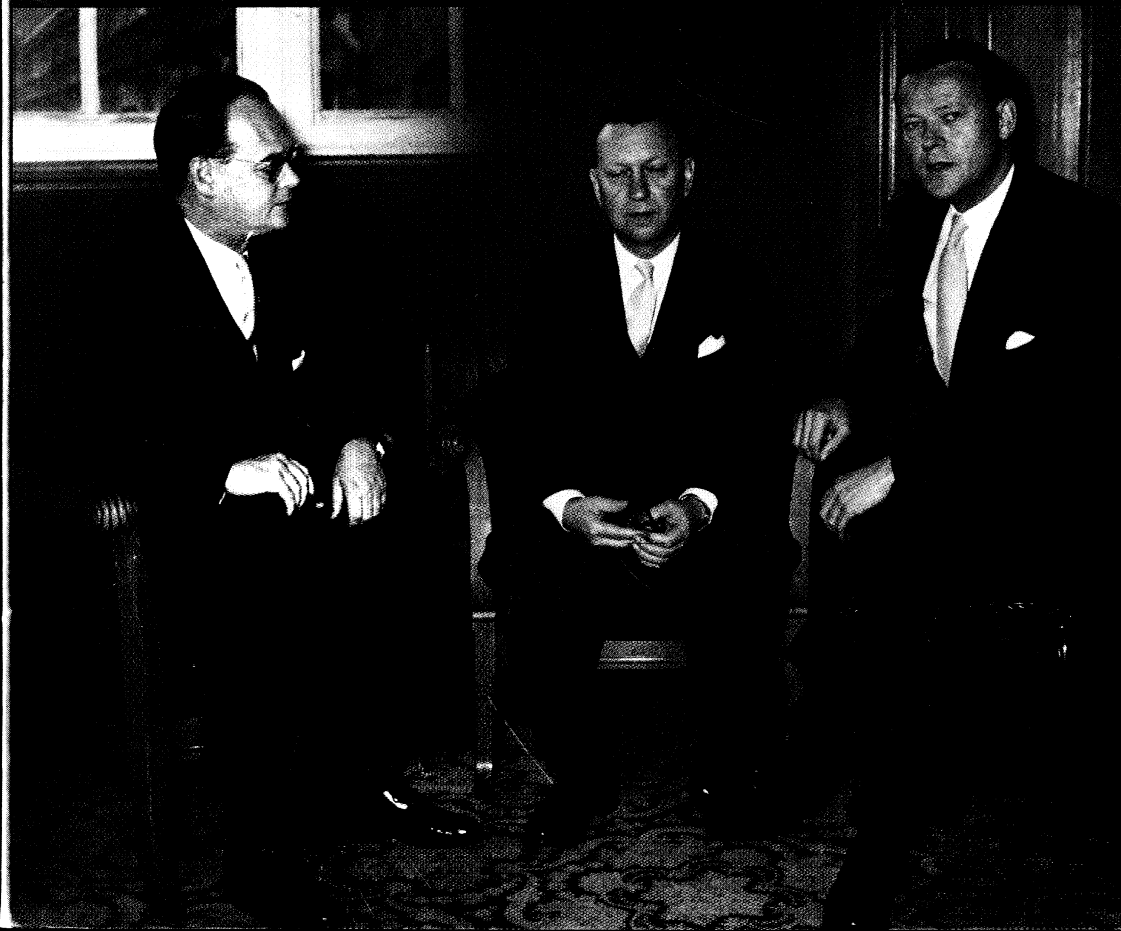

Tre røde konger

Helge Hjørtal er født i 1927 i Thisted, han blev cand. jur. i 1954 og kom til Statsministeriet samme år, blev udnævnt til ministersekretær i 1956 og til kontorchef i 1964. Han var herefter chef for Folketingets Bureau 1966-90, da han blev udnævnt til direktør for Folketinget, en post han bestred indtil 1994.

Forord af Tegner

© Helge Hjørtdal og Gyldendalske Boghandel,

Nordisk Forlag A/S, 1999

1. oplag

Omslag: Ida Balslev-Olesen

med foto af Hakon Nielsen, Nordisk Pressefoto

Bogen er sat med Palatino hos NBC PrePress, København

og trykt hos Nordisk Bog Center A/S, Haslev

Printed in Denmark 1999

ISBN 87-00-39748-2

Indhold

Forord	7
H.C. Hansen	
Ansættelsen	11
Butikken	15
Til Finland uden hat	24
Valg i horisonten	27
Pressekritik	37
Forberedelse af H.C.'s indlæg i storpolitisk debat	38
Valgdagen og valgaftenen den 14.5.1957	42
Regeringsdannelsen	44
Taburetterne	52
Bertel Dahlgaard	57
H.C. Hansens rejse i Paris – Bonn	61
Intermezzo mellem venner	69
Nordisk møde i Harpsund	71
Bodil Koch – Regeringens mandfolk	75
Færoerne og Grønland via Island 1958	78
Fagerholm i sidekabinettet	93
Afgivelse af Udenrigsministeriet	94
H.C.'s sygdom	98
Gæster pr. fly og elevator	105
Hjem fra møde i Blechingberg-sagen	107
Rejse til England	109
Færorejse 1959 med Jørgen Jørgensen	119
Køreprøve	124
Bordplan efter gemytter	127
Det travle efterår før slutfasen	130
H.C. Hansens bisættelse	138

Viggo Kampmann

Kampmann regeringens start og folketingsvalg i november 1960	145
Tid til at fundere	151
Ollenhauers 60 års fødselsdag	154
Inspiratoren	155
Den tid, den fryd	160
Turbulenser	162
Farvel til to radikale topministre	171
Rejse til Israel, Iran og Indien	175
Israel	177
Iran	184
Indien	187
Nordisk Råd i Helsingfors og besøg på Åland	196
Igangsætteren bliver stoppet	200

J.O. Krag

Krag regeringschef september 1962	211
Cuba-krisen oplevet i Slotsholmsgade	221
Sekretæren ned med nakken – og op igen	225
Statsministeriet under forvandling	230
Besøgskontakter med Sovjet-lederne	254
Ministerskifte undervejs	251
Krag og USA	257
Efterskrift	266
Billedliste	274

Forord

Når jeg i dag sidder som pensionist i Birkerød og tænker helt tilbage til min barndom i Thisted, har jeg ikke nogen grund til at fortryde min rejse gennem landet og livet. Mine barndomsår var lykkelige – i det gulkalkede hus med det røde tegltag oppe på bakken, med den majestætiske, stavbeklædte „Mellemølle“ som genbo. Vi kunne se ned over byen og ud over Limfjorden til de høje skrænter på Mors, når vi kiggede ud ad vinduerne i soveværelset ovenpå. Der boede rare og hyggelige naboer i de små huse langs den grusbelagte vej – og vi var mange legekammerater, nok til røvere og soldater i den nærliggende Kronborg plantage eller til fodboldspil på „Knakkerne“ – en stor, grøn plæne i nærheden, hvor hårde kampe om territoriet undertiden måtte udkæmpes mellem dem med de hjemmelavede drager og dem med fodbolden.

Gode skoleår med lærere, blandt hvilke man senere opdagede nogle personligheder med vidsyn. Efter realeksamen af sted fra banegården en tidlig augustmorgen i 1943 – midt i krig og besættelse. En alvorlig far og en grædende mor sagde farvel til kostskoledrengen, der gik ind i toget med en nyindkøbt papkuffert, der rummede hele „udstyret“. En sidste vinken ud ad vinduet til min mindre bror og min lillesøster, der stod forknytte på perronen og bevægede armen til en stiv vinken.

En hel dags kørsel med stop p.g.a. sabotage på jernbanelinjerne, alarm for allierede fly og besværligheder med Storebæltsoverfarten og jeg var i Birkerød ved midnatstide.

Tre år på kostskolen med gode kammerater, lærere, der var meneskelige og hjælpsomme, lærere, der var arrogante og noget snobbede – og en rektor, som var en ægte humanist og viste det i det daglige. Befrielsen i 1945 – en fantastisk oplevelse. Student året efter sammen med hin lyshårede pige fra klassen, som var min kærlighed gennem 48 år, og mor til vore fire børn. Jurastuderende i København med

6-7 timers dagligt kontorarbejde som eksistensgrundlag. Var da den nederste i det statslige hierarki sammen med kontorbudet. Lærte her – og glemte aldrig – at det er et umisteligt privilegium for de nederste sammen at kritisere dem „deroppe“ og have chefen til bedste. Efter juridisk embedseksamen – nogle måneder med prægtige kolleger i Direktoratet for Børneforsorgen, og derefter i Statsministeriet på afbud. Den foretrukne ansøger sprang fra, da han fik at vide, at der ikke var gode advancementsmuligheder. Efter to års ansættelse blev jeg kaldt ind til statsminister H.C. Hansen – og her kan jeg så henvise til denne bogs første afsnit.

Når der overhovedet foreligger en bog fra min hånd, skyldes det, at jeg har lyttet til mange opfordringer om at nedfælde lidt af det, jeg var så heldig at få lov til at opleve i mit arbejdsliv. Jeg har fundet nogle situationer, billeder, iagttagelser og hændelsesforløb frem fra erindrungen og har forsøgt at fortælle lidt om, hvordan de tre statsministre, der var mine chefer, arbejdede, fungerede, reagerede og traf beslutninger i det daglige. Som det vil fremgå, har det slet ikke været meningen at skrive politisk historie, men jeg har fortalt lidt om nogle typiske situationer og oplevelser, som jeg håber giver et indtryk af livet bag de politiske kulisser, og de mennesker, man møder der.

Jeg takker mine to drenge, Niels og Ole, for julegaven i 1998, som bestod i et tilsagn om at nedskrive det, jeg måtte finde på, og få det puttet ind i en af disse nymodens djævelskaber, som man forkorter til pc. Det har været afgørende for, at det er lykkedes.

Vi har under vor fælles arbejdsindsats med vemod tænkt på min kone, deres mor, den lyshårede student, der døde, kort før hun og jeg skulle begynde på pensionisttilværelsen, som vi havde glædet os til. Hendes kloge ord og fine fornemmelse for politik og mennesker ville have pyntet i bogen.

H. C. Hansen

Helge Hjortdals bog handler om de otte år, han arbejdede som ministersekretær i Statsministeriet, og den begynder den dag, da kontorchefen kommer ind til den unge cand.jur. og fortæller ham, at Statsministeren - det er H.C. Hansen - gerne vil tale med ham. Hjortdal tror ikke sine egne ører; men det er rigtigt nok, og han tager imod tilbuddet om at blive sekretær for H.C. Hansen.

Hjortdal fortæller om sit samarbejde med H.C. Hansen, om de daglige rutiner hos regeringschefen, om rejser, om folketingsvalg, om H.C. Hansens personlige egenskaber.

Efter H.C. Hansens død som 53årig i 1960, blev Viggo Kampmann statsminister. Kampmann var en blændende intellektuel begavelse, men var i perioder psysisk syg, og dette gav Hjortdals embede en helt ny dimension.

Da Kampmann i 1962 efter et par hjerteanfald måtte træde tilbage, var det Jens Otto Krag, der blev statsminister, og han blev den tredje og sidste røde konge, Helge Hjortdal var sekretær for.

Hjortdal er en mand, der har opholdt sig i magtens korridorer, og hans bog rummer mange både oplysende og humoristiske beretninger om tre statsministre, der stadigvæk står med en særlig glans i danskernes bevidsthed.

